עין משפט נר מצוה

א א מיי׳ פ״ה מהל׳ איסורי ביאה הל״ז סמג לאוין קיט טוש״ע יו״ד סי׳ קצא סעי׳ ו ועי״ש בהגה״ה:
ב ב ג שם בהג״ה:
ג ד מיי׳ פ״ט מה״ת הל׳ כט וע״ש סמג שם טוש״ע יו״ד סי׳ קצ סעיף מא:
ד ה מיי׳ שם הל׳ לג וע״ש טוש״ע שם סעיף מט:
ה ו ז מיי׳ שם הל״ז וע״ש טוש״ע שם סעיף י:

תוס׳ הרא״ש

האשה. במזנקת. פרש״י אבל עומדת אי אפשר לה לזנק וקשה לפירושו דא״כ ליפלוג בישבת בין מזנקת לשותתת דהוי רבותא טפי לאשמעינן דאפי׳ יושבת שותתת. וי״ל דעומדת פסיק ליה דאין צריך לפרש בשותתת משום דכל עומדת שותתת א״נ לרבותא דר׳ יוסי נקטיה דאפי׳ בעומדת ושותתת מטהר. מיהו נראה לפרש דעומדת אפשר לה לזנק וה״פ דסוגיא דשמעתין יושבת נמי נימא מי רגלים הדור למקור ואייתו דם. דס״ד דמתניתין איירי בכל ענין בין במזנקת בין בשותתת הילכך פריך כי היכי דעומדת טמאה בחדא לריעותא במה שאין נפתח שיוכלו ממימי רגליה לצאת בהדיא אלא נעצרין שם ואיכא למימר דהדור למקור ואייתי דם. אע״ג דאיכא חדא לטיבותא דמזנקת יושבת נמי תהא טמאה היכא דשותתת כיון דאיכא חדא לריעותא ומשני כולה מתניתין מיירי במזנקת ותתרתי לטיבותא בעינן הילכך עומדת אע״ג דמזנקת טמאה דאין רחמה נפתח ויושבת נמי אי שותתת טמאה והא דלא מפליג ביושבת לטמא היכא דלא זינקה דניחא ליה טפי לאשמעינן דעומדת טמאה אע״ג דזינקה: **דילמא** בתר דתמו מיא אתו דם. אין לפרש שאחר שכלו מימי רגליה אתא דמה כי אורחיה מן המקור דא״כ בשעה שמזנקת נמי לפרוך דילמא אתא דם מן המקור כי אורחיה כשאר אשה שהיא רואה אלא ודאי פשיטא ליה מדלא חזיא קודם שהתחילה לעשות צרכיה אלא אחרי כן האי דם לאו ממילא אתא כ״א ע״י מי רגלים שחזרו למקור והביאו הדם עמהם והכי פריך אפי׳ מזנקת דילמא בתר דפסקה מלזנק בעידנא דסימי מיא שאינן באין עוד בגבורה אלא שותתין הדור למקור ואייתו דם: **וכן** אורי ליה ר׳ אבא לקולא הלכה כר׳ יוסי. וי״מ לקלא שם גברא הוא משום דקשיא להו אמאי איצטריך ליה למימר לקולא ממילא ידענן דר׳ יוסי הוא דמיקל. ונ״ל לפרש לקולא בכל מקום שהוא מיקל דלא תימא דוקא בסיפא דאיכא ספק ספיקא אלא אפי׳ ברישא דחדא ספיקא אורי כותיה: **מדלא** קתני ר״מ ור׳ יוסי מטהרין. ותימה אי מטמא א״כ ליתני בסיפא ר״מ ור״ש מטמאין. וי״ל משום דר״ש מטמא אפי׳ באשה יושבת כדאמרינן בסמוך: **תניא** כוותיה דרר׳ יוחנן איש ואשה וכו׳. הקשה ר׳ מאיר דילמא הכא ביושבין איירי ובהא מודי ר״ל דר״מ מטהר וכ״ת אי ביושבים מאי אירייא איש ואשה דהוי ספק ספיקא אפי׳

נמ׳ אמר רב בנברית דהא מסיק דחזקת דמיס מן האשה ומהא מסיק לקמן דר׳ שמעון מטמא אפילו באיש ואשה יושבים ורבי מאיר מטהר אפילו באשה יושבת:

האשה. מאי שנא עומדת דאמר הדור מי רגלים למקור ואייתי דם. פרש״י ברש״י פירקין דלעיל דאייתי דדחיק לה עלמא דמעומד השתינה ולא יכלה לעצור הדור מי רגלים למקור ואייתי דם יושבת נמי ליתא הדור מי רגלים למקור דס״ד שתא בשותתת דהשתא נמי דחיק לה עלמא ומשני במזנקת מקלחת כיון דנפיק כי אורחיה לא דחיק לה ולא הדור מי רגלים למקור (ג) דאין דרך לדס מקור לגאת עם מי רגלים אבל שותתת אייתי דמוקמה אנפשה איכא למימר הדור כאילו עומדת אבל עומדת אי אפשר לה לזנק ופריך מזנקת נמי נהי דלא הדור למקור מיהו מאן ליתא לן דבהדי מי רגלים אתא דיתא ודאי לאו ממקור הוא דאתא כיון דאתו בהדי מי רגלים אלא ממקוס מי רגלים באו ומכה יש בה דלמא בתר דתמו מיא אתא דס ממקור ולא ממי רגלים ע״כ לשון רש״י וקשה על מה שפי׳ דעומדת אי אפשר לה לזנק א״כ אמאי נקט כלל עומדת לא ליתני אלא יושבת וליפלוג בין מזנקת לשותתת ויש לישב פ״ה דנקט עומדת משום דפסיקא ליה דלעולם שותתת היא אי נמי משום ר׳ יוסי נקט לה דאפי׳ בעומדת שאין רחמה נפתח מטהר ועוד יש לומר דעומדת שפיר אפשר לה לזנק והמקשה היה סבור דמתניתין איירי בכל ענין בין בשתיתה בין בזנוק ולהכי פריך מאי שנא עומדת דטמאה משום חדא ריעותא דאין רחמה נפתח אע״ג דמזנקת יושבת נמי תהא טמאה היכא דשותתת ומשני דכולה איירי דווקא במזנקת והא דלא מפליג ביושבת וליתני דטמאה בשותתת משום דבעי לאשמועינן דעומדת טמאה היא אפי׳ מזנקת ועוד י״ל דהמקשה סבר דאיירי מתני׳ בשותתת דבמזנקת אפי׳ עומדת טהורה דליכא למימר הדור הואיל ומזנקת ולהכי פריך יושבת כיון דשותתת ואיכא חדא לריעותא ומשני דאיירי במזנקת ואפילו הכי עומדת טמאה דאיכא למימר הדור כו׳ ובענין תרתי לטיבותא:

דלמא בתר דתמו מיא. פירוש אפילו במזנקת דלמא בתר שהגיחה מלזנק ושותתת הדור למקור ואתי דם אבל על פי׳ הקונטרס דפי׳ דלאחר שכלו מי רגליס אתא דם כי אורחא קשה דאם כן בשעה שמזנקת נמי ליפרוך דילמא בא דם כדרכו כשאר אשה שהיא רואה אלא ודאי פשיטא ליה מדלא חזאי קודם עשיית צרכיה או אחר כך אם כן הדם לאו ממילא אתא אלא דיש על ידי מי רגליס שחזרו למקור ואתא דם ושמא בשעת זינוק אי אפשר לדם לבא כדרכו שמחמת הזינוק נסתם המעיין של דם: **וכן** אורי ליה רבי אבא לקלא. נראה דקאי שם חכם אבל ל״ג לקולא דמה לו להזכירו:

מדלא קאמר ר׳ מאיר ור׳ יוסי מטהרין. וא״ת אדרבה מדלא קאמר רבי מאיר ורבי שמעון מטמאין שמע מינה שרבי מאיר מטהר וי״ל דלא הוה מצי למיתני הכי בתרי ספקי מיבעיא: **גמ׳ במזנקת.** מקלחת דכיון דנפק בקילוח כי אורחא לא דחיקא ולא הדור מי רגליס למקור ואין דרך דס מקור לגאת עם מי רגליס אבל שותתת אייתי דמוקמה אנפשה איכא למימר הדור כאילו עומדת אבל עומדת אי אפשר לה לזנק: **מזנקת.** (ה) נהי נמי דלא הדור למקור מיהו מאן ליתא לן דבהדי מי רגליס אתא דיתא ודאי לאו ממקור הוא מדאתא בהדי מי רגליס אלא ממקוס מי רגליס (ו) ומכה יש בה: **דלמא בתר דתמו מיא אתא דם.** ממקור ולא מחמת מי רגליס: **וכן אורי ליה לקלא.** שם אדם שהולך לדבר: **איש ואשה עומדין מאי אמר בה ר׳ מאיר.** דמטמא באשה עומדת הכא איכא ספק ספקא להקל דלמא מאיש אתי ואפילו אם תמלי לומר דמיגה אתא דלמא לא הדור מי רגליס למקור וממקוס מכה בא: **היא היא.** כי היכי דמטמא ר׳ מאיר באשה לחודה הכי נמי מטמא באיש ואשה עומדין: **בחד ספקא מיבעיא.** ולמה ליה לפלוגי ר״מ בריש לאשמועינן בסיפא ר״מ מטמא דלישתמעו תרוייהו: **דיעבד.** כגון שנתעסקה בטהרות אבל לכתחלה אומרין לה אל תתעסקי: **קמ״ל.** ממשנה יתירתא דלא אצטריך לתפי׳ לכתחלה קאמר: **אשה.** לחודה יושבת ועושה צרכיה ומגלא דס בספק: **מה לי א״ר שמעון.** מי אמרי כי א״ר שמעון בעומדת דכיון דעומדת אפי׳ איכא איש בהדה מטמא דכיון דאמר ר״ש חזקת דמיס מן האשה אין כאן ספק ספקא אבל יושבת ודאי ממקוס מי רגליס ותולה במכה: **איש ואשה יושבין מה לי אמר ר״ש.** מי אמרי כי אמר מתני׳ בעומדין ואלימא ליה עומדת דאפי׳ בתרי ספקי מטמא ובריתא נמי דמטמא ר״ש ביושבת משום דליכא איש בהדה אבל הכא דתרתי לקולא יושבת ואיש בהדה נא: **ס״ש.** מדקתני חזקה אלמא נא מספקא דס באיש כלל: **מתני׳ השאילה חלוקה לנדרים או לנדה.** ואחר כך לבעלה היא ומצאה עליה כתם: **הרי זו טולה בה.** וטהורה דכיון דנדה היא נא מקלקלה לה מידי ונכרית נמי טמאה ותליא בה. אבל ישראלית טהורה ששאלה חלוק מחבירתה טהורה ואחר כך לבעלה חבירתה שהיתן טמאות כדקתני שנא נשים כו׳ דכיון דאי תליא בה מקלקלה לה מאי חזית דמקלקלה לה להך טפי מהך: **של אבן.** שאינו מקבל טומאה. וספסל דרישא בשל עץ דראוי ליטמא במושב הזב והנדה: **אין מקבל רפמים.** כלומר נא גזרו על כתמים. טעמא דרבי נחמיה מפרש בגמרא [פ:]: **גמ׳** אמר רב בנברית דהא מסיק דחזקת דמיס מן האשה ומהא מסיק לקמן דר׳ שמעון מטמא אפילו באיש ואשה יושבים ורבי מאיר מטהר אפילו באשה יושבת:

(ג) **האשה** שהיא עושה צרכיה וראתה דם רבי מאיר אומר אם עומדת טמאה ואם יושבת טהורה ר׳ יוסי אומר כך בין כך טהורה איש ואשה שעשו צרכיהן לתוך הספל ונמצא דם על המים רבי יוסי מטהר ורבי שמעון מטמא שאין דרך האיש להוציא דם אלא שחזקת דמים מן האשה: **גמ׳** מאי שנא עומדת דאמרינן מי רגלים הדור למקור ואייתי דם יושבת נמי נימא מי רגלים הדור למקור ואייתי דם אמר שמואל במזנקת מזנקת נמי דלמא בתר דתמו מיא אתא דם אמר ר׳ אבא ביושבת על שפת הספל ומזנקת בתוך הספל ונמצא דם בתוך הספל דאם איתא דבתר דתמו מיא אתא על שפת הספל איבעי ליה לאשתכוחי אמר שמואל ואמרי לה אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר׳ יוסי וכן אורי ליה רבי אבא לקלא הלכה כרבי יוסי: איש ואשה [וכו׳]: איבעיא להו איש ואשה עומדין מה לי א״ר מאיר כי אמר רבי מאיר בחד ספקא אבל בספק ספקא לא מטמא או דלמא לא שנא אמר ריש לקיש היא היא ממאי מדלא קתני ר׳ מאיר ורבי יוסי מטהרין א״ה השתא רבי מאיר בספק ספקא מטמא בחד ספקא מיבעיא להודיעך כחו דרבי יוסי דאפילו בחד ספקא מטהר ואדמיפלגי בחד ספק להודיעך כחו דר׳ יוסי ליפלגו בספק ספקא להודיעך כחו דר׳ מאיר (ד) כח דהיתרא עדיף ליה ור׳ יוחנן אמר כי קאמר רבי מאיר בחד ספקא אבל בספק ספקא לא אמר אם כן ליתני ר״מ ור׳ יוסי מטהרין אין הכי נמי ואיידי דסליק מרבי יוסי פתח בדרבי יוסי ורבי יוסי בחד ספקא מטהר בספק ספקא מיבעיא מהו דתימא הני מילי דיעבד אבל לכתחלה לא קא משמע לן תניא כוותיה דרבי יוחנן איש ואשה שעשו צרכיהן לתוך הספל ונמצא דם על המים רבי מאיר ורבי יוסי מטהרין ור׳ שמעון מטמא איבעיא להו אשה יושבת מה לי אמר רבי שמעון כי אמר רבי שמעון בעומדת דדחיק לה עלמא אבל יושבת לא או דלמא לא שנא ת״ש דתניא יושבת תולה עומדת אינה תולה דברי ר״מ רבי יוסי אומר בין כך ובין כך תולה ר״ש אומר בין כך ובין כך אינה תולה איבעיא להו איש ואשה יושבין מה לי א״ר שמעון כי אמר רבי שמעון עומדת דדחיק לה עלמא ויושבת דחד ספק אבל בספק ספקא לא אמר או דלמא ל״ש ת״ש כיון דא״ר שמעון חזקת דמים מן האשה ל״ש עומדין ולא שנא יושבין: **מתני׳** (ה) השאילה חלוקה לנכרית או לנדה הרי זו תולה בה (ו) ג׳ נשים שלבשו חלוק אחד או שישבו על ספסל אחד ונמצא עליו דם כולן טמאות (ז) ישבו על ספסל של אבן או על האיצטבא של מרחץ רבי נחמיה מטהר שהיה (ח) רבי נחמיה אומר כל דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמים: **גמ׳** אמר רב בנברית

מסורת הש״ס

(ה) [נעיל יד: מז:], (ו) [נכרות ס. וש״נ], (ז) [נעיל נח.],

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה מזנקת נמי נהי דלא כל״ל: (ב) **בא**״ד מי רגליס באו ומכה: (ג) תוס׳ ד״ה האשה וכו׳ למקור ואין לך:

מוסף רש״י

האשה שהיא עושה צרכיה. מטילה מים (לעיל יד:). **אם עומדת טמאה.** דכיון דלמוקה היא, הדור מי רגליס למקור ואייתי דם, **ואם יושבת טהורה.** דממקום מי רגליס הוא בא ואין טומא אלא דם המקור (שם) דמכה יש לה במקום מי רגליס שאין דרך דם נגאת עם מי רגליס (לעיל נז). **כח דהיתרא עדיף ליה.** טוב לו להסמיענו כח דברי המתיר, שהוא סומך על שמועתו ואינו יכל להמיר, אבל כח האוסרין אינה ראויה, שהכל יכולין להמיר ואפילו בדבר המותר (ביצה ב:). **אינו מקבל כתמים.** לא הזכירו חכמים גזרה כתם אלא על דבר המקבל טומאה (לעיל נח.).

תוס׳ הרא״ש (המשך)

אשה לחודה יושבת מטהר ר׳ מאיר דילמא להודיעך כחו דר״ש איצטריך ג) דכבר שמענין ליה ממתניתין דאפי׳ באיש ואשה מטמא כדדייק לקמן ממתניתין. ועוי״ל דמסתמא כח דר״מ ור׳ יוסי דאתא לאשמועינן דהוי כח דהיתירא וכח דהילכתא: **אשה** יושבת מה לי א״ר שמעון וא״ת דנשוטו דאפי׳ ביושבת מטמא מדלא תנא ר״ש מטמא בהדי ר״מ ור״ל דאיבעיא ליה אליבא דר׳ יוחנן דאמר דר״מ מטהר בסיפא אפי׳ בעומדת. ותימה לר׳ יוחנן נמי תפשוט אי ר״ש מטהר ביושבת אא״כ ליתני נמי ר״ש ד) בהדי ר״מ וי״ל דעדיפא אייתי ליה מברייתא:

ג) ל״ל וי״ל דלר״ש לא אלטריך דכבר שמעינן וכו׳.
ד) נראה דל״ל דמ״מ ליתני ברישא בהדי ר״מ.

הרואה. שגדולה היא וידעינן בה דכבר רגלתה: **רואה לראות.** שהגיעו ימי הנעורים: **ופסברא רבי מאיר לחומרא הוא.** דתימא דלתנא קמא אפילו אינה רואה ותשמע מינה דלתרוייהו לא בעינן שראתה כבר והא תניא דרבי מאיר לקולא מכלל דלת"ק לא סגי ברואה לראות עד שתהא רואה ממש: **ופרכינן אלא קשיא הך.** קמייתא דמשמע דר' מאיר לחומרא: **פריץ הכי הוי.** וברייתא דקתני אינה תולה בנכרית לת"ק הכי קאמר אינה תולה בנכרית הרואה לראות אלא אם כן רואה ר' מאיר אומר תולה ותרוייהו מתניתא חדא מילתא אמרי ורב דאמר כתנא קמא דתרוייהו: **בשני שלה.** אם השאילתה לשומרת יום בשני שלה תולה בה ואף על גב דלא הוחזקה רואה היום כיון דמעיינה פתוח תולה בה ואע"ג דמקלקלה לה פורתא דצריכה לשמור יום המחרת כיון דטמאה השתא: **ובסופרת ז'.** נקייס אחר זיבה ואף ע"פ שמקלקלה הרבה שסתרה כל ימי ספירתה וצריכה לספור ז' נקייס הואיל ועכשיו טמאה תולה בה: **והבריסה מקולקלת.** שומרת יום צריכה עוד לשמור שלישי בשביל כתם זה ואם סופרת היא סופרת כל שלפניה: **רבי אומר אינה תולה.** הואיל ומקלקלה לה מאי חזית דמקלקלת להך טפי מהך: **ושוין שתולה בשומרת יום כנגד יום בראשון שלה.** דלא מקלקלה מידי: **ובשובבת על דם טוהר ובבתולה שדמיה טהורין.** דלא מקלקלה לה מידי שאין לה כתם כדאמרי' בפ' קמא (דף י:) זו שירפה מצוי ותליגן כתמה בדם בתולים: **לפיכך דרכן שמעון למה לי.** כיון דתנא תולה בה פשיטא דהיא מתוקנת וזו מקולקלת: **שהלכו בשני שבילין.** ולא ידענא הי להאי על והי להאי על: **באנו למחלוקת.** לרבן שמעון (ה) דאמר תולין כתם בשומרת יום הכא נמי תולין שבין בשל טמא בטמא. וכמדומה לי דלא גרס נמי: **טמא וטהור.** או אפילו טהור ותלוי שהלכו כו' תולה טהור את שבין טמא בתלוי: **לדברי הכל.** ואפילו לרבי וכדאמרינן דהתם הוא דבי הדדי נינהו אבל הכא דתלוי טמא מספק וטהור טהור גמור תולין טומאה בתלוי: **כתם בכתם.** השאילה חלוקה לבעלת הכתם ואמ"כ לבשתה היא מהו שתתלה בראשונה להיות היא טהורה: שומרת יום חזאי אתמול מגופה: **לא תליא.** ושתיהן טמאות: **לפי שאין תולין.** דמעלמא אתי לה טומאת כתם קמא ולא בחזקת רואה היא: **בשני שלה.** אינה תולה דמקלקלה לה שמארכת ימי טומאת כתמה יום אחד אבל ביום ראשון שלבשה חלוק זה ביום ראשון (לכתמה הראשון) תולה דלא מקלקלה לה מידי:

כאן

ד) **תולה** בשומרת יום כנגד יום. מספקא ליה להר"י אם טמא קל כגון סופרת מקלת או הכל ולא טבלה תולה בלא ספרה כלל בין בנדה בין בטומאת מת ושבילי דשמעתין לא איירי אלא בטהור וטמא: (לעיל) **יושבת** מה לי אמר ר"ש. מדלא קאמר ר"מ ור' שמעון מטומאים ליכא למפשט דלרבי יוחנן מטהר ר"מ בספק ספקא ומיהו מריש ה"מ למפשט מדלא קאמר ר' מאיר ור"ש אומרים עומדת טומאה יושבת טהורה אלא דעדיפא מייתי מברייתא: **טמא** וטהור שהלכו בשני שבילין. הך טמא לא מיירי בטמא שספר והזה אלא שלא טבל מדקאמר רב אדא התם כי הדדי נינהו הכא מאי נפקא ליה מינה משמע דלאו דומיא דפלוגתא לעיל הוא ובטמא שלא ספר כלל נמי לא איירי דאפילו רבי מודה דתולה כדאמר ושוין כו' ואמאי קאמר רב חסדא באנו למחלוקת אלא מיירי בטמא שספר קלת וס"ל לרב חסדא דלרבי אפי' בספרה קלת ה) אינה תולה ורב אדא דקאמר מאי נפקא ליה מינה לא קרי הפסד כיון דלא סתר הכל והא דנקט סופרת ז' שלא טבלה לרבותא דרשב"ג נקטיה דאפ"ה תולה: **באנו** למחלוקת דרבי ורשב"ג. וא"ת ורב חסדא אמאי לא נקט מילתיה בזבה גופה ולימא זבה שספרה מקלתה באנו למחלוקת כו' וי"ל דנימא ליה לשמועינן דאפי' בב' שבילין מטמא דאע"ג דהוי שפק טומאה ברה"ר וא"ת אם כן מה ענין כתמים לשבילין דאע"ג דבתרוייהו אתרע חזקת טהרה דידהו קלת מ"מ יש לטהר יותר בשבילין משום ספק טומאה ברה"ר וי"ל דגבי כתם נמי איכא למימר דלא אתרע חזקתה כלל דאיכא למתלי בחברתה כמו בשוק של טבחים ואפ"ה לרבי אינה תולה משום דמ"ש זו מזו כיון שאינם טהורין שספרה כבר ז' ימים הכי נמי מאי חזית דתלינן בטמא שספר מקלת טהרה דידהו גמור ואע"ג דאית ליה חזקה דטהרה מיחזי כי חוכא ואטלולא דמהאי טעמא מטמיינן ב' טהורין שהלכו בשני שבילין ובאו לשאול בבת אחת דטהורין מדינא ומטמיינא להו כי היכי דלא ליהוי כי חוכא ואע"ג דלא דמי דהתם אי מטהרין לתרוייהו הוי חוכא דאי אפשר להיות שאינם טהורין אבל הכא אפשר דטהור הלך בטהור מ"מ הוי חוכא דאמאי תלינן טפי בטמא מבטהור כדאמר לעיל גבי נשים וא"ת מ"ש משני קופות דאמרינן חולין לתוך חולין נפלו וי"ל דהתם אינו מפסיד לחברתה בתלייתו כלום והכא נמי אפילו רבי מודה שתולה בנדה גמורה שלא טבלה כלל: **מהו** לתלות כתם בכתם. אומר הר"י דליכא למימר דבעי לתלות בסופרת שבעה שלא טבלה אבל בראשון פשיטא ליה דתולה דאם כן מאי קאמר לקמן מ"מ קשיא הא איכא לשנויי ו) בין לרבי בין לרשב"ג בראשון שלה איירי ברייתא ועוד דאלינא דרבי נמי ה"ל למבעי בראשון שלה כיון דלא חזיא מגופה אלא אפי' בראשון שלה מבעי ליה ופשיט ליה דאין תולין אפי' לרשב"ג אלא לחזיא מגופה והשתא לכולהו שינויי קשה לר' יהודה בר ליואי והא דקמשני הא והא רבי הא בראשון שלה והא בשני שלה הש"ס הוא דקמהדר לשנויי בכל ענין שיכול לתרץ ולא בשיטתיה דר"י דהא קאמר אליבא דרבי לא תבעי לך ואוקימנא בעיא שלו אפילו בראשון שלה וקאמר כיון דהיכא דמגופה חזיא לא תלינן בשני שלה לרבי בכתם לא תלינן אפילו בראשון שלה:

כאן

א) הרואה ממאי דומיא דנדה מה נדה דקחזיא אף נכרית דקא חזיא ב) אמר רב ששת כי ניים ושכיב רב אמרה להא שמעתא דתניא תולה בנכרית רבי מאיר אומר בנכרית הראויה לראות ואפילו ר"מ לא קאמר אלא בראויה לראות אבל רואה לא איצטריך אמר רבא ותסברא ר"מ לחומרא רבי מאיר לקולא דתניא אינה תולה בנכרית רבי מאיר אומר תולה ואלא קשיא הך תרייץ הכי והיא שרואה ר' מאיר אומר בראויה לראות ואף ע"פ שאינה רואה ת"ר תולה בשומרת יום כנגד יום בשני שלה ובסופרת שבעה שלא טבלה לפיכך היא מתוקנת וחברתה מקולקלת דברי רשב"ג רבי אומר ג אינה תולה לפיכך שתיהן מקולקלות ד ושוין שתולה בשומרת יום כנגד יום בראשון שלה וביושבת על דם טוהר ובבתולה שדמיה טהורין ה לפיכך דרשב"ג למה לי משום דרבי לפיכך דרבי למה לי מהו דתימא ההיא דאשתכח כתם גבה תתקלקל אידך לא תתקלקל קמשמע לן אמר רב חסדא טמא וטהור שהלכו בשני שבילין אחד טהור ואחד טמא ו באנו למחלוקת רבי ורשב"ג מתקיף לה רב אדא עד כאן לא קאמר רבי התם אלא דתרוייהו כי הדדי נינהו הכא מאי נפקא לן מינה ורב חסדא סוף סוף איהי טבילה בעיא איתמר א"ר יוסי בר' חנינא ז טמא וטהור ואפילו טהור ותלוי שהלכו בשני שבילין אחד טמא ואחד טהור תולה טמא בתלוי וטהור בטהור לדברי הכל בעא מיניה ר' יוחנן מרבי יהודה בר ליואי מהו לתלות כתם בכתם אליבא דרבי לא תבעי לך השתא ומה התם דקא חזיא מגופה אמרת אינה תולה הכא דמעלמא קא אתי לא כל שכן כי תבעי לך אליבא דרשב"ג התם הוא דקא חזיא מגופה תליא הכא דמעלמא קאתי לא תליא או דלמא לא שנא ח"ל ט אין תולין מה טעם י לפי שאין תולין איתיביה אין תולין כתם בכתם השאילה חלוקה לנכרית או ליושבת על הכתם הרי זו תולה בה הא גופה קשיא רישא אמרת אין תולין סיפא אמרת תולין הא לא קשיא הא רבי והא רשב"ג איכא דאמרי הא והא רבי הא בראשון שלה הא בשני שלה רב אשי אמר הא והא רשב"ג ולא קשיא

כאן

ו א מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל' כט ועי' ממ"ש סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קל סעי' מא:
ז ב מיי' שם הל' כט סמג שם טור"ל שם:
ח ג מיי' שם הל' שם ועי' במ"מ וכ"מ סמג שם טוש"ע יו"ד שם סעי' מב וע"ש:
ט ד מיי' פי"ט מהל' שאר אבות הטומאה הלכה ד:
י ה מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל' כט סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קל סעי' מב [וסעיף מג]:

תוס' הרא"ש (המשך)

שבילין לרבותא דר' דמטמא אע"ג דהוי ספק טומאה ברה"ר מטמיא להו כיון דבאו לישאל בבת אחת ולא תלינן טהור בטהור וטמא בטמא. מיהו קשיא לרב אדא אמאי נקט לעיל דשוין שתולה בראשון ליתני חמישי וששי דהוי רבותא טפי [ובלא"ה] פי' זה נראה דוחק לר"מ דלכאורה משמע דאיירי דומיא דפלוגתייהו דלעיל דאי מיירי בע"א היה לו לפרש ופי' הוא דאיירי טמא במת בשביעי שלו קודם שטבל והוה דומיא דפלוגתייהו דלעיל וא"ה קאמר רב אדא בר אהבה דלא דמי לדלעיל [דהתם] תרוייהו כי הדדי נינהו דסופרת בשביעי שלה חשובה כטהורה כיון שטהרתה תלוי בידה אימתי שתרצה תטבול ותטהר אבל הכא מאי נפקא ליה מינה כיון שאין שהתרו תלויה בידו שצריך אדם טהור להזות עליו חשוב הוא כטמא גמור דמי יימר דמזדקיק. ועוד דקדק מדלא קאמר הכא לאו כי הדדי נינהו אלא קאמר הכא מאי נפקא ליה מינה משמע שבא להוסיף ולומר אפ' אי הוו כי הדדי מאי נפקא ליה מינה לטמא שטהור תולה בו הרי ספק טומאה בר"ה הוא וטהור ולא מקלקלין ליה אלא אם באו שנים לישאל בבת אחת ואהא קאמר דתולה הטהור בטמא ולא נפקא ליה מינה כולי האי שהרי בקל יכול ליזהר שלא יבא לשאל בבת אחת הילכך אי מיתרמי ליה מילתא דבאו לישאל בבת אחת תלינן ביה: **מהו** לתלות כתם בכתם. לכאורה משמע דבעי כגון שספרה ג' או ד' דומיא דלעיל אבל בראשון לכ"ע תולה כיון דלא מפסדא מידי ואי אפשר לומר כן דא"כ לבעי בראשון שלה לרבי שמא אינה תולה משום דלא הוי מגופה. ותו אי פשיטא ליה דבראשון שלה תולה אמאי איתותב רב ליואי מברייתא דלקמן לישני הא בראשון הא בז'. הילכך נראה דאף בראשון מבעיא ליה וה"ק אליבא דר' פשיטא כיון דלא חזיא מגופה דאינה תולה אף בראשון כיון דכי חזיא מגופה קאמר דאינה תולה בז'. ומיבעיא ליה אליבא דרשב"ג דקאמר דכי חזיא מגופה תליא אפי' בשביעי הכי נמי ו) דמעלמא קאתי דילמא אף בראשון לא תליא:

ו) נראה דל"ל הכי נמי הכא בכתם דמעלמא קאתי נמי תלינן או דלמא וכו'.

גהות הב"ח

(א) ד"ה בתנו למחלוקת כו' לרשב"ג דאמר: (ב) ד"ה אלא משום וכו' טהרה דשומרת:

גליון הש"ס

גמ' לפיכך דרשב"ג. כעין זה לעיל ט ע"א ובב"מ כט ע"א: שם באנו למחלוקת רבי ורשב"ג. עי' פ"ז מ"ה דתרומות בר"ש: שם אין תולין מה טעם לפי שאין תולין. כעין זה שבת כא ע"א גיטין ס ע"א:

תוס' הרא"ש

דתניא תולה בנכרית ר"מ אומר בראויה לראות. לפי מאי דס"ד השתא דר"מ לחומרא ולרבנן [לא] בעו (שלא) שתהא ראויה לראות. כתב רבינו מאיר דהוה מצי למימר ולטעמיך מאי איריא נכרית אפי' ישראלית נמי דכיון דלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה כתמה טהור כדאמרינן לעיל דאפי' סדיניה מלוכלכין בדם אין חוששין לה וכיון דלא מקלקלא ליה תולה: **בנכרית** הרואה. פי' שראתה כבר אבל אין צ"ל שראתה עכשיו א"כ אפי' ישראלית נמי והא דקאמר דומיא דנדה מה נדה דקא חזיא לאו דומיא דנדה ממש אלא כמו נדה שראתה אף נכרית שכבר ראתה: **ממא** וטהור שהלכו בשני שבילין. האי טמא לאו שכבר ספר שבעה דא"כ היכי קאמר הכא רב אדא (בר אהבה) מאי נפקא ליה מינה נפקא ונפקא שהרי סותר כל מה שספר ולא איירי נמי בלא ספר כלל דא"כ היכי קאמר רב חסדא באנו למחלוקת ר' ורשב"ג הא תניא לעיל ושוין שתולה בשומרת יום בראשון שלה משום דלא מפסדא מידי אלא מיירי כשספר ג' או ד' ובהא פליגי דרב אדא ורב חסדא רב אדא סבר כיון שאינו סותר הכל לא קרי ליה הפסד ורב חסדא סבר אפ' סותר במקצת קרי ליה הפסד ותימה ומנא ליה לרב אדא דרב חסדא איירי בספר מקצת ולכך פריך ליה מאי נפקא ליה מינה דילמא דרב חסדא בשספר כל שבעה איירי וי"ל דא"כ מאי חידושא דרב חסדא היינו פלוגתייהו דלעיל. ותימה אמאי קאמר לעיל ספרה שבעה לרב חסדא וי"ל דלרבותא דרשב"ג נקטיה דא"ה תולה בה. ותימה ורב חסדא לימא מילתיה בזבה גופה שספרה מקצתה באנו למחלוקת רשב"ג ור' וי"ל דניחא ליה למימר בשני

כאן למפרע. פרש"י למפרע תולה דלא מקלקלה לה בהכי ולא תטמא למפרע להבא אינה תולה בבעלת כתם בשני שלה דמקלקלה לה ומאי חזית דמקלקלה לה להך טפי מינה וזהו תימה שנתלה זה הכתם בחברתה לחלאין ומפרש הר"י למפרע אם בעלת הכתם הכירה בכתמה ואח"כ לבשה היא וחברתה חלוק ונמלא בה כתם תולה בה כיון שכבר הכירה בטומאה קודם שבא הספק בשתיהן כאן להבא שלבשו שתיהן חלוק ונמלא בו כתם ולא ידע ממי הוא ואח"כ לבשה חלוק ונמלא בו כתם אע"ג שזאת ודאי טמאה ע"י כתם שלה הואיל ולא ידע בה עד אחר שאירע בה וחברתה הספק אינה תולה ויש לפרש לשון הש"ס איפכא למפרע אין תולין ולהבא תולין וקאי למפרע ולהבא אשאלת החלוק אם שאלת החלוק היה למפרע קודם שבעלת החלוק הכירה כתמה ולהבא ששאלת החלוק שממנו אירע הספק בשתיהן היתה אחר מציאת הכתם של בעלת הכתם תולין והיא היא:

במטלניות שאין בהן שלש שלש. והכא לא פריך פשיטא כמו לעיל דבזבחים פרק דם חטאת (דף לד.) משמע דאי חשיב עלייהו ויחדם מקבלים טומאה: **והוא** שבדקה עצמה כשיעור וסת. לאו דוקא בדקה אלא קנתה כדאמר בפ"ק (לעיל דף יב.) דלא משכחת בדיקה כשיעור וסת: **בעלה** פטור טהרותיה טהורות.

פ"ה ולית ליה טומאה מעת לעת כשמאי אי נמי בד' נשים שדיין שעתן ועוד י"ל באשה שיש לה וסת אי נמי בחולין שאין בהן טומאה מעת לעת: **אימא** שמש עכביה לדם אבל הכא כו'. ול"ת כיון דיכול להיות דאע"ג דנמלא כשיעור וסת שלא היה דם בשעת ביאה אם כן אמאי בעלה בחטאת הא ספק הוא וי"ל כיון דרוב פעמים בא מקודם ובתשמיש דאיכא בעיכוב שמש טומאת מן התורה:

עוברה ושאינה עוברה כו'. אור"י דדוקא בהך עניגא דקאמר הש"ס תולין אבל יש לה וסת דמסולקת בדמים דהא אמרינן בה דיה שעתה אינה תולה באין לה וסת וכן יש לה וסת ולא הגיע שעת וסתה אין תולה בהגיע שעת וסתה: אמר

כאן למפרע כאן להבא מכל מקום קשיא אמר רבינא לא קשיא הכי קאמר השאילה חלוקה לנכרית בעלת כתם הרי זו תולה בה והא או ליושבת על הכתם קתני הכי קאמר או ליושבת על דם טוהר בעלת כתם תולה בה: שלש שלבשו כו' שהיה ר' נחמיה כו': אמר רב מתנה מ"ט דר' נחמיה דכתיב [1]ונקתה לארץ תשב כיון שישבה לארץ נקתה אמר רב הונא אמר רבי חנינא [א]מטהר היה רבי נחמיה אפילו באחורי כלי חרס פשיטא מהו דתימא ליגזור גבו אטו תוכו קמ"ל אמר אביי מטהר היה ר' נחמיה [ב]במטלניות שאין בהן שלש על שלש דלא חזיין לא לעניים ולא לעשירים דרש רב חייא בר רב מתנה משמיה דרב הלכה כר' נחמיה אמר ליה רב נחמן אבא תני מעשה בא לפני חכמים וטמאום ואת אמרת הלכה כרבי נחמיה מאי היא דתניא [ג]שתי נשים שהיו טוחנות ברחיים של יד ונמצא דם תחת הפנימית שתיהן טמאות תחת החיצונה החיצונה טמאה והפנימית טהורה בינתים שתיהן טמאות [א] היה מעשה ונמצא דם על שפתה של אמבטי ועל עלה של זית בשעה שמסיקות את התנור ובא מעשה לפני חכמים וטמאום תנאי היא דתניא ר' יעקב מטמא ורבי נחמיה מטהר והורו חכמים כרבי נחמיה: **מתני'** [ג]ד'שלש נשים שהיו ישנות במטה אחת ונמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות [ה]בדקה אחת מהן ונמצאת טמאה היא טמאה ושתיהן טהורות ותולות זו בזו ואם לא היו ראוין לראות רואין אותן כאילו הן ראויות: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב [ו]והוא שבדקה עצמה בשיעור וסת סבר לה כבר פדא דאמר כל שבעלה בחטאת טהרותיה טמאות בעלה באשם תלוי טהרותיה תלויות בעלה פטור טהרותיה טהורות ורבי אושעיא אמר אפילו בעלה בחטאת טהרותיה תלויות בשלמא התם אימר שמש עכביה לדם [ז][אבל] הכא אם איתא דהוי דם מאן עכביה א"ר ירמיה משל דר' אושעיא למה הדבר דומה לילד וזקן שהיו מהלכין בדרך כל זמן שהיו בדרך ילד שוהא לבא נכנסו לעיר ילד ממהר לבא ואמר אביי משל דר' אושעיא למה הדבר דומה לאדם שנותן אצבע בעין כל זמן שאצבע בעין דמעה שוהא לבא נטל האצבע דמעה ממהרת לבא: ותולות זו בזו: ת"ר [ח]כיצד תולות זו בזו עוברה ושאינה עוברה עוברה בשאינה עוברה מניקה ושאינה מניקה תולה מניקה בשאינה מניקה זקנה ושאינה זקנה תולה זקנה בשאינה זקנה בתולה ושאינה בתולה תולה בתולה בשאינה בתולה היו שתיהן עוברות שתיהן מניקות שתיהן זקנות שתיהן בתולות זו היא ששנינו לא היו ראויות לראות רואין כאילו

כאן למפרע. לענין טומאת מפרע תולין דלא מקלקלה לה בהכי ולא תטמא למפרע אבל מכאן ולהבא אין תולה דמקלקלה לה ומאי חזית דמקלקלה לה טפי מינה: **מכל מקום קשיא.** דלרבן שמעון תולין וקשיא לבר ליואי: **אמר רבינא.** תריץ ריש"א וסיפא הכי ולא תקשי לבר ליואי: **לנכרית בעלת הכתם הרי זו תולה בה.** כלומר לנכרית הרואה הרי בעלת הכתם זו תולה בנכרית: **והא או ליושבת קתני.** והך לאו יושבת היא דהא השתא היא דאישתכח עלה ויושבת משמע שהתחילה למנות שבעת ימים: **הכי קאמר.** השאילה חלוקה לנכרית או לישראלית יושבת על דם טוהר דדמיה טהורין ואין כאן קלקול הרי בעלת כתם תולה בה: **אטו תוכו.** דדבר המקבל טומאה הוא ומקבל גזרת כתמים לטמא אשה מדרבנן: **פנימית.** שאינו הרחיים: **שתיהן טמאות.** שחילוה דוחקת עצמה להתקרב אל הרחיים ועובדת ונכנסה [ט] למעמדה הפנימית הילכך שתיהן עברו שם ולא ידעינן מהי נפל: **הפנימית טהורה.** שהפנימית אינה מתרחקת מן הרחיים ליכנס במעמד החילון: **אמבטי.** מרחץ שהיו באות לרחוץ: **וטמאוס.** והא עלה של זית דלא מקבל טומאה ומקבל כתמים ומדקתני והביאוס לפני חכמים מכלל דרבים פליגי עליה: **תנאי היא.** דאיכא תנא דתנא דיחידאה פליג עליה ורבנן מודו ליה: **מתני' וטולות זו בזו.** בגמרא מפרש לה שאם היתה האחת מעובדת תולה הדם בשאינה מעובדת והיא טהורה: **ואם לא היו ראויות וכו'.** בגמ' מפרש שאם היו כולן מעובדות או כולן מניקות כולן טמאות כאילו ראויות לראות דאמרן דם מביאייהו נפק: **גמ' והוא שבדקה עצמה כשיעור וסת.** של מציאתה הילכך מחזקינן האי דם בדידה ואינך טהורות: **כבר פדא דאמר כל שבעלה בחטאת כו'.** אשה שנתעסקה בטהרות ופרשה ורואתה דם כשיעור וסת דלגבי בעלה בכי האי שיעורא הוי בעלה בחטאת דמחזקינן האי דם בשעת בעילה ודאי הכא נמי מחזקינן ליה בודאי בשעת עסיקתה בהנך טהרות וטהרות טמאות ודאי ושורפין [ב] ואינו כשאר מעת לעת לתלות: **בעלה באשם תלוי.** אם לאחר שפירשה מן הטהרות שהתה כדי שתרד מן הטוה ותדיח פניה דאי לגבי בעלה בכי האי שיעורא הוי בעלה באשם תלוי דספק דם הוה בשעת ביאה ספק בתר הכי ה"נ ספק הוא אי הוה דם בשעת טהרות או לאו טהרותיה תלויות: **בעלה פטור.** כגון שהתה יותר מכן דלגבי בעלה פטור דאפי' אשם תלוי ליכא דמחזקי' להאי דם לאחר ביאה הכא נמי טהרותיה טהורות ולית ליה לבר פדא טומאה מעת לעת כשמאי דאמר [ג.] דיין שעתן או בארבע נשים שאמרו דיין שעתן [ד.] ומתני' נמי דקתני היא טמאה וכולן טהורות אלמא ודאי בדידה מחזקינן דמטהרינן להנך אלמא כבר פדא הוא דמשוי לטהרות טומאה ודאית היכא דבדקה שיעור וסת ולא כר' אושעיא דאמר אפי' בעלה בחטאת טהרותיה תלויות ואפי' כשיעור וסת לית ליה טומאה ודאית: **בשלמא התם.** גבי בעילה כי לאתה כשיעור וסת אמרינן בשעת ביאה הוה דם והאי דלא אתא עד השתא שמש עכביה אבל גבי טהרות אם איתא דהוה דם בשעת טהרות מאן עכביה הלכך ודאי טומאה ליכא אלא גזרת מעת לעת מדרבנן: **משל דר' אושעיא.** דאמר שמש מעכב את הדם: **ילד שוהא לבא.** הולך בנחת וממתין לזקן: **נכנסו לעיר.** ונפרדו זה לבית ביתו וזה לבית ביתו אז הילד ממהר לבא: **עוברה.** דמיה מסולקין וכן מניקה וזקנה. בתולה האי בתולה בתולת דמיס שלא ראתה מימיה ואפילו היא נשואה קרי לה בתולה להכי כדאמרינן בפרק קמא (לעיל דף ח:): כאילו

עין משפט נר מצוה

יא א ב מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל"ז:
יב ג טוש"ע יו"ד סי' קל סעי' נב:
יג ד מיי' שם הל' לב ועי' במ"מ סמג שם טוש"ע שם סעי' ג וע"ש:
יד ה ו מיי' הל' שם ועי' בכ"מ טוש"ע שם סעי' לח:
טו ז מיי' שם הל' לג טוש"ע שם סעיף נב:

תוס' הרא"ש

כאן למפרע כאן להבא. פרש"י דלמפרע תולה דלא מקלקלא בהכי אבל מכאן ולהבא (לא) [קא] מקלקלא לה. ולא נהירא לתלות בחברתה לחצאין. ונראה כפי' הר"י דפ' כאן למפרע כגון שבשעה שלבשה השניה החלוק עדיין לא היתה הראשונה טמאה משום כתם ולאחר כך מצאה כתם בחלוק אחר אינה תולה בה כיון דבשעה מציאת הכתם לא היתה הראשונה טמאה משום כתם אע"ג דאיגלאי מילתא השתא שהיתה טמאה באותה שעה [ט] אינה תולה: **כאן** למפרע כאן להבא. כגון שלבשה השניה החלוק היתה הראשונה טמאה משום כתם שמצאה בחלוק אחר הרי זו תולה בה כיון דמיד יכולה לתלות מכאן ולהבא: **באחורי** כלים. מכאן ראיה שאין לפרש הא דאמרי' בפ' על אלו מומין נטמא גבו לא נטמא תוכו הא גבי טמא דא"כ אמאי מטהר ר' נחמיה ומאי פריך פשיטא אלא אף אף גבו לא נטמא: **מטהר** היה ר' נחמיה אף מטלניות שאין בהן ג' על ג'. ואע"ג דאתו מכח דבר המקבל טומאה דמהאי טעמא פסולין לסכך הסוכה: **זה** היה מעשה. כלומר כיוצא בזה היה מעשה שנמצא דם על שפתה של אמבטי ושל עלה של זית במקום שהיו שתיהן ראויין לעבור: **כל** שבעלה פטור טהרות טהרות. פרש"י כב"ש דאמר דיין שעתן או בד' נשים אי נמי בשיש לה וסת אי נמי לחולין. ור' אושעיא אמר (אף) אפי' בעלה בחטאת טהרותיה תלויות ולית ליה לר' אושעיא הא דאמר רב הונא והוא שבדקה כשיעור ווסת דאין חילוק [בין כשיעור] ווסת בין לאחר שיעור ווסת דלענין טהרות אפי' כשיעור ווסת טהרותיה תלויות דאם איתא לדם מעיקרא מאן עכביה ולענין כתמים תלינן לקולא דאפי' לאחר שיעור ווסת מטהרי' חברותיה. אלא הכא אם איתא לדם מאן עכביה. ותימה כיון שיכול להיות שלא בא הדם מקודם אמאי בעלה בחטאת ושמא יביא חולין לעזרה. י"ל דכיון שרוב פעמים בא מקודם ובתשמיש איכא למיתלי בעיכוב שמש איכא ודאי טומאה מן התורה:

ט) נראה דל"ל אינה תולה. כאן להבא כגון שבשעה שלבשה החלוק כבר היתה וכו'.

מסורת הש"ס

תורה אור השלם

1. וְאָנוּ וְאֶבְלוּ פִּתְחֵיהָ וְנִקְּתָה לָאָרֶץ תֵּשֶׁב: ישעיהו ג כו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שמיהן וכו' למעמד הפנימית: (ב) ד"ה בכבר פדא וכו' ושורפין ואינן כשאר:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה במטלניות וכו' משמע דאי חשיב בו'. ע' סוכה טז ע"א תד"ה דלא חזי:

הגהות הגר"א

[א] גמ' היה מעשה נמחק מינה היה:

מוסף רש"י

שהיו ישנות במטה אחת. במסכת נדה (סא.) מוקי לה במשולמות ודבוקות זו בזו (קדושין נג:). **בשיעור וסת.** לאחר מציאה מיד, ובמסכת נדה (יד:) מפרש שיעור וסת, שעומד העד הוא הקיומה בלא המשקוף ואינו מתוסר אלא נקנה מיד (שם).

ז) קדושין נג: [ע' תוס' סוטה כח: ד"ה בכ"ס], ב) רש"ל.

לאילו הן ראויות. לראות ושתיהן טמאות דמכל מקום דם מביניהו נפיק: **מתני' חילוה.** קרי להך דלגד דרך עליית המטה. פנימית אותה שלגד היקיר. ובגמרא מפרש מאי שנא הכא דמפליג בין נמצא תחת הפנימית לנמצא תחת אמצעית ובריש קתני תחת אחת מהן כולן טמאות אפילו נמצא תחת פנימית או חילונה: **אימתי.** אמרו נמצא תחת חילונה פנימית טהורה בזמן שעלו דרך מרגלות המטה דלא עברה פנימית על מקום מליאת הדם: **אבל עברו.** שלשתן דרך (ה) עלייה שהן דורסות ועוברות על החילונה כולן טמאות ואפי' פנימית דשמא כשעברה פנימית דרך שם נפל ממנה: **גל טמא.** שהיה שם כזית מן המת: **נבטלה.** קרקע בתולה ואם לא מצא הגל טהור: **גמ' מאי שנא רישא.** דקתני לעיל נמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות ולא מפליג בין נמצא תחת אמצעית לנמצא תחת פנימית או חילונה: **א"ר אמי רישא במשולבות.** תכופות ודבוקות יחד הלכך אפילו נמצא תחת הפנימית איכא לספוקי נמי בחילונה: **מאי שנא דם דלא פליגיהו.** דמודים אתם לי דהיכא דנמצא שלשתן טהורות כולן טמאות: **וגגו.** אתם חלוקים עלי דאם בדק ולא מצא טהור ואע"ג דמוחזק לן דהואי טומאה בחד מינייהו: **לקרקע חלקה לספון.** לקרקע חלקה שלא נזרעה מעולם: **מקום הטומאה לח.** שנבלעו שם מים של סדין מתוך שהיה העפר רך: (ו) **יוחנן בן קרח.** אמר לו לגדליה שמעתי שבא ישמעאל בן נתניה להרגך (ירמיה מ): **ציד גדליה.** משמע שע"י גדליה נהרגו: **מיחש ליה מיבעי.** ושמא הרגתם ואסור להציל אתכם: **בני אחיה.** שבא משמחזאי ועזאל שני מלאכים שירדו בדור אנוש: **משובכו של אוכו לדיק.** (ז) הולכך הקב"ה להשיב שלא יירא ממנו: **עוג פלט מן המבול.** שברח לא"י כדאמרינן בחלק(ו): **שאבד בו כתם.** כגון שנכנס במים או נגלל בדם בהמה ואין נודע מקום הגדות וקי"ל במתני' [ע"ב] אין דם הגדות טהור בלא שבעה סממנין: **מעביר [עליו] ז' סממנין.** על הבגד: **ומבטלו.** לדם. והאי דנקט הך בריית' הכא משום דאיירי לעיל בגלים שאבדה בהם טומאה ואין ידוע מקומה: בודקו

כאילו הן ראויות: מתני' א שלש נשים שהיו ישנות במטה אחת ונמצא דם תחת האמצעית כולן טמאות תחת הפנימית שתים הפנימיות טמאות והחיצונה טהורה תחת החיצונה שתים החיצונות טמאות והפנימית טהורה ב) **באימתי בזמן שעברו דרך מרגלות המטה אבל אם עברו דרך עליה כולן טמאות בדקה אחת מהן ונמצאת טהורה היא טהורה ושתים טמאות בדקו שתים ומצאו טהורות הן טהורות ושלישית טמאה שלשתן ומצאו טהורות כולן טמאות למה הדבר דומה ג לגל טמא שנתערב בין שני גלים טהורים ד) ובדקו אחת מהן ומצאו טהור הוא טהור ושנים טמאים שנים ומצאו טהורין הם טהורין ושלישי טמא שלשתן ומצאו טהורין כולן טמאים דברי ר"מ שר"מ ה) אומר כל דבר שהוא בחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיודע לך טומאה היכן היא וחכמים אומרים ו בודק עד שמגיע לסלע או לבתולה: גמ' מאי שנא רישא דלא מפליג ומאי שנא סיפא דקמפליג אמר רבי אמי ז במשולבות: בדקה אחת [וכו']: למה ליה למתני למה זה דומה הכי קאמר להו ר' מאיר לרבנן מ"ש בדם דלא פליגיתו ומ"ש בגל דפליגיתו ורבנן בשלמא התם אימא עורב נטלה אלא הכא האי דם מהיכא אתא תניא אמר ר"מ מעשה בשקמה של כפר סבא שהיו מחזיקין בה טומאה ובדקו ולא מצאו לימים נשבה בו הרוח ועקרתו ונמצא גולגולת של מת תחובה לו בעיקרו אמרו לו משם ראיה אימר לא בדקו כל צרכו תניא א"ר יוסי מעשה במערה של שיחין שהיו מחזיקין בה טומאה ובדקו עד שהגיעו לקרקע שהיתה חלקה כצפורן ולא מצאו לימים נכנסו בה פועלים מפני הגשמים ונתזו בקרדומותיהן ומצאו מכתשת מלאה עצמות ח) אמרו לו משם ראיה אימר לא בדקו כל צרכו תניא אבא שאול אומר מעשה בסלע בית חורון שהיו מחזיקין בה טומאה ולא יכלו חכמים לבדוק מפני שהיתה מרובה והיה שם זקן אחד ורבי יהושע בן חנניא שמו אמר להן הביאו לי סדינים הביאו לו סדינים ושראן במים ופרסן עליהם מקום טהרה יבש מקום טומאה לח ובדקו ומצאו בור גדול מלא עצמות תנא הוא הבור שמילא ישמעאל בן נתניה חללים דכתיב [1] והבור אשר השליך שם ישמעאל את כל פגרי אנשים אשר הכה ביד וכי גדליה הרגן והלא ישמעאל הרגן אלא מתוך שהיה לו לחוש לעצת יוחנן בן קרח ולא חש מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן אמר רבא האי לישנא בישא אע"פ דלקבולי לא מבעי ט) מיחש ליה מבעי הנהו בני גלילא דנפק עלייהו קלא דקטול נפשא אתו לקמיה דרבי טרפון אמרו ליה לטמרינן מר אמר להו היכי נעביד אי לא אטמרינכו חזו יתייכו אטמרינכו הא אמור רבנן האי לישנא בישא אע"ג דלקבולי לא מבעי מיחש ליה מבעי זילו אתון טמרו נפשייכו [2] ויאמר ה' אל משה אל תירא מכדי סיחון ועוג אחי הוו דאמר מר סיחון ועוג בני אחיה בר שמחזאי הוו מאי שנא מעוג דקמסתפי ומאי שנא מסיחון דלא קמסתפי א"ר יוחנן אר"ש בן יוחי מתשובתו של אותו צדיק אתה יודע מה היה בלבו אמר שמא תעמוד לו זכות של אברהם אבינו שנאמר [3] ויבא הפליט ויגד לאברם העברי ואמר רבי יוחנן זה עוג שפלט מדור המבול תנו רבנן י בגד שאבד בו כתם מעביר עליו שבעה סממנין ומבטלו רבי שמעון בן אלעזר אומר בודקו

אמר רבי אמי ח) [רישא] במשולבות. פ"ה רישא דלא מפליג איירי במשולבות ותכופות זו לזו ולהכי איכא לספוקי בכולהו ובהרבה ספרים לא גרסינן רישא ואומר הר"י דיש לפרש דסיפא איירי במשולבות כלומר מכוונות כל אחת במקומה ולא היו תכופות ומעורבות זו בזו ובפירוש ר"ח כתוב דמשלחפי שלחופי שמתפרדות זו מזו: **מקום** טהרה לח. אסדינים קאי דמתוך שהיה הקרקע קשה לא בלע מים שבסדינין ומקום הטומאה יבש ואית ספרים דגרסינן איפכא מקום טומאה לח ואקרקע קאי שהיה לח מחמת הסדינין שבלע לפי שהיה רך ותיחוח וכה"ג בדק רבי יוחנן בן זכאי כשקנקן תורמוסי תרומה בעובדא דרבי שמעון בן יוחי במסכת שבת (דף לד.): **אטמרינכו** הא אמור רבנן **האי לישנא בישא** בו'. פי' בקונטרס ושמא הרגתם ואסור להציל וכשאלתות דרב אחאי מ) מפרש שמא הרגתם ואם אתכם חייבתם ראשי למלך ואיינו מיחש מיבעי ליה למיחש שיש לחוש לנשון הרע להאמינו לגבי זה שיזהר שלא יבא לו הפסד ולא לאחרים: **זה** עוג **שפלט מדור המבול.** הכי גמי נפלט סיחון מדור המבול כיון דאחי הוו אלא דהך הפליט קיס ליה דהוא עוג ולא סיחון מהאי טעמא גופיה כיון דדחיל ליה משה ועוד אמר נ) (בפרק רבי אליעזר) (דף לד) שעוג מצאו לאברהם אבינו שהיה עומד בגרונות לתקן עוגות לפסח ועל שם זה נקרא עוג ומייתי ליה משום דמחזי כלישנא בישא דאמר בגמרא נ) עוג אמר בלבו אלך ואומר לאברהם וילחם וימות ואשא שרה אשתו אלא אפילו הכי היה ירא משה שמא תעמוד לו זכות אבהם: **מעביר** עליו שבעה סממנין. וא"ת ומה צריך להעביר עליו הלא כיון שאבד ואינו ניכר אינו מקפיד עליו ובטל ממילא כדקתני ר' חייא לקמן (דף סב:) דם הגדה ודאי מעביר עליו ז' סממנין ומבטלו אכיון שהעביר עליו אזל ליה חזותא ואינו מקפיד עליו יותר א) אע"פ שניכר ו) אלא בקפידא תליא מילתא ויש לומר דהכא קרי ספיר מקפיד עליו דאם אינו מונאו עכשיו שמא ימצאנו פעם אחרת: בודקו

בשרו נוגע בהן. וגמ' מדקתני בכרים ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהם ובמרדעת לא קתני הכי מכלל דבמרדעת ט) רכין הן כדמוכח בזבחים פרק דם חטאת דאמרינן התם הא כרים וכסתות דרכין נינהו ותנן היתה לה ערר כו' הילכך בעינן שלא יהא נוגע בשרו בהם שלא תיכרך עליו נימא: **אבל** עושין ממנו תכריכין למת. וה"ה בלא אבד אלא רבותא נקט דאבד שרי ולא גזרינן שמא ילבשם לפי שהם אסורים בהנאה וכ"ש בכלאים ידועים דשרי כדתנן במס' כלאים. ותימה ואמאי לא מיתסר משום לועג לרש דאפי' ציצית כמו כן רמינן להו בההיא שעתא כדאמרינן במנחות פ' התכלת אמר שמואל כלי קופסא חייבין בציצית ומודה שמואל בזקן שנשאה לכבודו שפטורה מן הציצית וההיא שעתא ודאי רמינן ליה משום לועג לרש חרף עושהו. ותירץ רשב"ם דאין כאן לועג לרש דאפי' בחי כה"ג אי לביש כלאים שלא להנאתו שרי כדאמרינן מוכרי כסות מוכרין כסותם כדרכן ול"נ דא"כ בחי נמי כה"ג מיפטר בציצית כיון שאינו נהנה דלא קרינן ביה כסותך אשר תכסה בה ומוכרי כסות אינן חייבין לעשות בהן ציצית. ור"ת תירץ דשאני שהיא מצוה חשובה ושקולה כנגד כל המצות כדדרשינן במנחות וזכרתם את כל מצותי וגם ציצית וח' חוטין וה' קשרים עולין למנין תרי"ג מצות ולהכי איכא לועג לרש. וי"מ דההיא שעתא ודאי רמינן ליה פ' בההיא שעתא כשנותנין אותו במיטה דאיכא לועג לרש משום דנושאי המטה יש להם ציצית בבגדיהם ולדידיה לית ליה אבל בקבר אין צריך לשום ציצית בבגדו ותכריכי המת של כלאים נמי מלבישין אותו כשמשימין אותו בקבר וליכא השתא לועג לרש. ומה שנהגו להסיר הציצית מטליתות של מתים אין להביא ראיה מההיא דברכות דא"ל ר'

מ) [בספר המצות גרים ל"ר יהודה], ב) [בספר המצות גרים ובדק אחר], ג) פסחים י. בכורות כה:, ד) [בת כנו: וש"נ], ה) [פסחים קי:], ו) [ל"ל אחר ד"ה בדק], ז) לא נמצא שם [אבל נמצא בזבחים קיג: ועיין מ"ל בקונגיל דבסא וכן עוד בח"ל זבחים שם], ח) רש"ל, ט) [סוף פ' שלח סי' קכנו], י) [ל"ל בפרקי דר"א ובפרקי דר"א שלפני לא מצאתי אלא רק בנ"ר פ' לך לך פ' מ"ב], כ) [בראשית רבה פ' מ"ב], ל) גי' מהר"מ אלגמא,

תורה אור השלם

1. וְהַבּוֹר אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ שָׁם יִשְׁמָעֵאל אֵת כָּל פִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִכָּה בְּיַד גְּדַלְיָהוּ הוּא אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ אָסָא מִפְּנֵי בַּעְשָׁא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ מִלֵּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָהוּ חֲלָלִים: ירמיהו מא ט
2. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אַל תִּירָא אֹתוֹ כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי אֹתוֹ וְאֶת כָּל עַמּוֹ וְאֶת אַרְצוֹ וְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן: במדבר כא לד
3. וַיָּבֹא הַפָּלִיט וַיַּגֵּד לְאַבְרָם הָעִבְרִי וְהוּא שֹׁכֵן בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא הָאֱמֹרִי אֲחִי אֶשְׁכֹּל וַאֲחִי עָנֵר וְהֵם בַּעֲלֵי בְרִית אַבְרָם: בראשית יד יג

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה אבל כו' דרך עליה שם: (ו) ד"ה מתשובתו וכו' שהוצרך:

הגהות מהר"י לנדא

א) תוס' ד"ה מעביר וכו' אע"פ שניכר אלמא בקפידא תליי מילתא. עי' בבכורות דף כה ע"ב:

מוסף רש"י

לעולם הוא בטומאתו. לעולם הוא בחזקת טומאה, אם לא נמצא הקבר שנאבד בשדה, אף על פי שנבדק כל השדה בטומאתו הוא (בכורות כה:). עד שמגיע לסלע. דוחלי מאומו סלע ומעט לא נעשה קבר אשה הוא, או לבתולה. עד שימצא קרקע אשה אלא היתה עבודה (שם) שלא זזה ממקומה לעולם, ואם לא מצא מולין ומומריס בא עורב ונטלה בא עכבר ונטלה (פסחים י.).

תוס' הרא"ש

רישא במשולבות. י"ס שאין כתוב רישא אלא במשולבות גרידא. ויש לפרש סיפא במשולבו' ומכוונו' כל אחת (כמקוה) במקומה ולא דחקו זה את זה. ור"ח פי' סיפא דמשלחפי שלחופי פי' שמופרדות זו מזו: **מקום** טומאה נגוב מקום טהרה לח. פירוש במקום הטומאה היתה הקרקע חפור ונכנס בו לחלוחית המים ונתנגב הסדין ובמקום טהרה שלא חפרו שם הקרקע היה קשה ולא נבלע המים ונשאר הסדין לח. וי"ס דגרסי מקום טומאה לח מקום טהרה נגוב וקאי לח ונגוב אקרקע ולא אסדין: **אטמרינכו** הא אמור רבנן האי לישנא בישא איבעי ליה למיחש. פרש"י ושמא הרגתם ואסור להציל אתכם. ותימה הוא לומר כן שאם יצא קול על האדם שחטא שבשביל זה אסור להציל נפשו. ונראה דברי רב אחאי שפי' בשאלתות אם הרגתם חייבתם ראשי למלך שהתרה מלקבל רוצחים. ובענין זה דוקא יש לחוש לליישנא בישא היכא שיכול לבא לידי היזק לו או לאחרים אם לא יחוש לו וכגון ההוא דגדליה אבל בענין אחר אסור אפי' לחוש לשון הרע ולהאמינו כלל וכלל: **זה** עוג שפלט מדור המבול. ה"ה סיחון פלט מדור המבול כיון דאחי הוו אלא דקים להו דקרא דויבא הפליט בעוג מיירי ובמדרש יש דבאותה שעה מצא אברהם שהיה עושה עוגות לפסח ועל שם כך נקרא עוג. ותימה מאי שייך לאיתויי הכא וי"ל משום דאיירי בלישנא בישא שיש לחוש וכן עוג כוון לרעה מה שהגיד לאברהם שנשבה לוט כי אמר בלבו אלך ואגיד לאברהם וילחם עם המלכים ויהרגוהו ואשא שרה אשתו וא"ה ירא משה שמא תעמוד לו זכות של אברהם: **בגד** שאבד בו כתם מעביר עליו ז' סמנין ומבטלו. וא"ת אמאי צריך לבטלו הא קתני ר' חייא לקמן דם נדה מעביר עליו ז' סממנין ומבטלו אע"ג דאכתי ניכר הדם קצת טהור כיון שאינו מקפיד עליו דבקפידא תליא מילתא כדאמרינן לקמן כ"ש הכא שאינו רואהו ואינו מקפיד עליו וי"ל דנהי שאינו מקפיד עכשיו ימצאנו לאחר זמן ויקפיד עליו הילכך צריך לבטלו בז' סממנין: [מכאן שייך לע"ב] **בודקו** שכונות.

טז א ב מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל' לד (וגורס תחת ג' מהן ועי' במ"מ וכב"מ) סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קצ סעי' ב: **יז** ג ד מיי' פ"ט מהל' טומאת מת הל"י: **יח** ה מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל' לב לד וע' מ"מ סמג שם טוש"ע יו"ד סי' קצ סעיף ב: **יט** ו מיי' פ"ד מהל' משכב ומושב הל"כ סמג לאוין קיא:

תוס' הרא"ש (המשך)

ויעיין יפה יפה אם יוכל להכירו ולמוצאו ואם בדקו ולא מצאו אמרינן דמסתמא נפל הכתם מן הבגד. ותימה לו' מאיר דאמר לעיל כל דבר שהוא בחזקת טומאה לעולם הוא בחזקת טומאה עד שתודע הטומאה א"כ מה תועיל בדיקה זו וי"ל דהתם שאני דהאי דם מהיכא אתי אי לא מהני נשי אבל הכתם אימור נתכבס ולאו אדעתיה אע"ג דר' מאיר לית ליה האי טעמא גבי טומאת מת הכא מודה דבבדיקה סגי דאפשר להיות שנפל הכתם או שנתכבס ואינה זכורה: **בודקו** בחמה. ודוקא קרי דסמיך ועב אבל דם דקליש אינו ניכר בחמה: **בגד** שאבד בו כלאים. ותימה למה לא יבטל דבר מועט שנתערב בו ואין מקומו ניכר בכל הבגד דהא אמרינן בשילהי תמורה דצמר בכור ושער נזיר שארגו בבגד שבטל אי לאו דעבד מינה כעין ציפרתא שארג צורת צפור מן השער דחשיב ולא בטיל וי"ל דלא שייך ביטול ברוב אלא איסור שנתערב בהיתר אבל היתר שנתערב בהיתר וע"י תערובת זה נאסר לא שייך ביטול ברוב (אלא איסור שנתערב) דאין כאן אלא חתיכה של איסור דאפי' אם אורך הבגד אלף אמה ויש בו חוט של כלאים מצד אחד כולו אסור שכל הבגד נקרא שעטנז. והא דבעינן נתינת טעם בבשר בחלב כמו בשאר איסורין אע"ג דהוי היתר בהיתר ולא שייך בו ביטול כיון שע"י תערובת זה נאסר שאני התם דדרך בישול אסרה תורה ולא מיקרי בשר בחלב בלא נתינת טעם: **ולא** יעשנו מרדעת לחמור. ודוקא שאבד בו כלאים דחיישינן שמא יקח חתיכה ממנה ויתפרנה בבגדו או שמא יעלה עליו המרדעת עצמה אבל ודאי כלאים מותר לעשות מרדעת כדתנן בפ' בתרא דכלאים מרדעת החמור ותכריכי המת אין בה משום כלאים ודוקא לישב עליו אבל בהעלייה אסור כדתנן ולא יעלנה על כתפו אפי' להניח עליה את הזבל וטעמא משום דלהציעו אינו אסור אלא מדרבנן כדאמרינן בספ"ק דביצה לא יעלה עליך אבל אתה מותר להציע תחתיך אבל א"ח אסור לעשות כן שמא תיכרך עליו נימא ובמרדעת שהוא קשה וליכא למיחש שמא תיכרך עליו נימא לא גזור והיינו טעמא נמי דתנן התם הכרים והכסתות אין בהן משום כלאים ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהם. וכן נמי במרדעת בעינן שלא יהא